

Al zie je het niet, het is er wel...

Over een florist van het type 'leuk idee! - doen!'

WIM VUIK (1965) verzorgt natuur- en milieueducatie (nme) in de Utrechtse stadswijk Lunetten. Al meteen in ons gesprek komt zijn motto aan bod. Hij leert schooljeugd dat er veel is wat je niet zomaar ziet, je moet het leren zien... Al zie je het niet, het is er wel. Het nme-jaarrondprogramma biedt veel afwisseling, er is echter één constante: Wim beleeft zelf vooral plezier aan planten. Vanaf begin jaren '90 krijgt die belangstelling vorm: een herbarium aangelegd, actief binnen een KNNV-plantenwerkgroep, FLORON-excursies met de bijna legendarische kenner en kennisdeler René van Moorsel. Wil hij misschien coördinator worden voor FLORON-district 11, Utrecht en randgebieden?

IN 2000 begint hij. In die tijd voert FLORON het project Landelijk Meetnet Flora – Aandachtssoorten (LMF-A) uit in opdracht van LNV. Wim beseft meteen dat het project te ambitieus is voor de FLORON-vrijwilligers: het moet wel leuk blijven! District 11 omvat 300 kilometerhokken waar gezocht moet worden naar een of meer 'te volgen soorten'. Hij verandert de opdracht in het RFS, het Regionaal Flora Signaal. Pas bij vijf te volgen soorten gaan de waarnemers erop af. Zo resteren nog honderd hokken, en blijven de vrijwilligers gemotiveerd door voldoende succes. FLORON geeft de opdracht in 2002 terug, in Utrecht blijven de waarnemingen doorgaan tot en met 2011. Leuk én waardevol!

AL VANAF 1999 inventariseert Wim enthousiast muurbegroeiingen in Utrecht. Hij ontdekt dat in een bepaald type straatputten allerhande planten groeien. In ruim twee jaar onderzoekt hij 60.000 (!) rioolputten, met spectaculaire uitkomsten. Die krijgen overigens pas in 2007 landelijke aandacht. Zo vindt hij Rodelijstsoorten als Tongvaren, IJzervaren, Blaasvaren, Zachte naaldvaren, Zwartsteel en Gebogen driehoeksvaren. Typisch een voorbeeld van Al zie je het niet...

WIM COÖRDINEERT inventarisatie-excursies, RFS-bezoeken, vaste projecten, de lijsten met jaarlijks

Op excursie in de Nieuwkoopse Plassen. Foto: Patrick Lansing.

rond de 15.000 waarnemingen, en dertien Nieuwsbrieven. Na tien jaar wil hij stoppen als coördinator. Op de valreep dient zich in 2010 Patrick Lansing aan als opvolger. Tijd voor nieuwe, leuke initiatieven.

HET UTRECHTSE GROENBELEID vangt zijn aandacht. Neem het Beatrixpark met 19^e-eeuwse fortificaties. De natuurlijke vegetaties lijden er onder toenemende recreatie. Wim weet geleidelijk, onder andere via Twitter, aandacht te genereren voor stabiel beheer.

Meekrap.
Bron: Flora von Deutschland,
Österreich und
der Schweiz (1885).

Dat werpt vanaf 2015 z'n vruchten af. Ondertussen gaat hij in 2012 waarnemingen valideren (beoordelen op betrouwbaarheid) voor Waarneming.nl.

IN 2014 legt Wim zichzelf een enorme uitdaging op. Hij wil in één jaar tijd ten minste 1000 plantensoorten vinden in de gemeente Utrecht. Leuk idee! - dat evenwel goed bronnenonderzoek vereist, én inzet van uren en uren veldwerk: wekelijks 5 à 6 uur, vaste prik, maandags na zijn werk. "Het is gelukt, maar ik was tenslotte helemaal kapot..." Moet je bij zoveel inzet niet ook opladen? Daarin voorziet het Obscuur Floristisch Genootschap (OFG), een wat exclusieve kring van toegewijde floristen, met als drijvende kracht René van Moorsel. Ze struinen stad en land af en komen elk jaar rond Hemelvaart bijeen om in een botanisch interessante omgeving floristische en culinaire genoegens te verenigen. René is helaas in 2015 overleden, maar het OFG blijft een inspirerend gezelschap.

IN 2019 start Wim opnieuw een persoonlijk project. De gemeente Utrecht zal de maaibestekken updaten. Dat brengt hem tot een actie "recente historische botanie": het in kaart brengen van alle groeiplaatsen van zoveel mogelijk zeldzame plantensoorten. Eerst combineert hij oude IVON-waarnemingen met meldingen vanaf 2010. "Dan heb je goede kans dat ze er nu nog zijn. Erop af!" Twitter ([#zeldzameplantenutrecht](https://twitter.com/#zeldzameplantenutrecht)) blijkt weer nuttig. Wim lokaliseert tussen februari en november 226 aandachtsoorten. "Hun bescherming kan nu geborgd worden in de maaibestekken."

2020, CORONACRISIS. Alle tijd... Wim besluit zijn woonomgeving rond Tiel onder handen te nemen.

Een intens blijde Wim bij de Esdoornganzenvoet die uit vanuit de auto op 50 meter afstand spotte.

Het landbouwgebied tussen Buren, Kesteren, Kerkdriel en Horssen telt zo'n 150 hokken waarvan nauwelijks plantendata van na 1990 bekend zijn. "Het grote niets. En 100% coronaproof! Ik wilde ze opliften naar minimaal 70 soorten en dan door naar het volgende hok." Weer zo'n impulsinitiatief, weer uitgebreide voorbereiding. Het loopt als een speer, nu met hashtag [#zeldzameplantenbetuwe](https://twitter.com/#zeldzameplantenbetuwe). Het blijkt zelfs mogelijk honderd soorten te halen. Medio augustus is het afgerond, met nog een bijzondere bonus...

IN DE BUURT is sinds 1965, qua locatie vaag, een oude 'wilde' groeiplaats van Meekrap bekend. "Al vanaf 2000 heb ik daarnaar gezocht. Het is een langlevende soort die zich in heggen ophoudt. Ik ben heel dichtbij geweest, alleen zocht ik de plant op grondhoogte. Dit jaar heb ik hem gevonden: hij groeit boven een heg uit, ruim anderhalve meter hoog. Nooit weg geweest: al zag ik hem niet, hij was er wel... De voldoening daarvan!"

NÓG EEN UITSMIJTER... Wim is gefascineerd door Esdoornganzenvoet,

een ruderaal soort die nochtans zeldzaam is. Hij komt onbestendig voor in het rivierengebied. Vóór we samen enkele plantenhotspots in de omgeving bezoeken, vraag ik of hij me ook Esdoornganzenvoet kan laten zien. Dit jaar zijn hem geen nabije groeiplaatsen bekend. Maar als we met 80 kilometer per uur over de N834 zoeven, wijst hij naar een fruitgaard. "Kijk dat is zo'n beetje het habitat waar je hem zou kunnen aantreffen... Verrek! daar staat er een!" Ter plaatse gekeken: inderdaad, Esdoornganzenvoet! We zien niet altijd wat er wel is!

Tekst: Gertie Papenburg

Esdoornganzenvoet.
Bron: Deutschlands flora, deel 17, J. Sturm, J.W. Sturm (1838-1839).

